

מתוך

תּוֹרַת ד'

תְּמִימָה

פרשת השבוע לילדים

על פי רבנו, הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל

כתבה: ר. סופר

ירושלים ת"ו

איורים: משה אבני

עיצוב עטיפה וגרפיקה: חנה בן אהרון

צילומים: משה קפלן, רן צור ואחרים

דפוס ליין, מישור אדומים

תודתנו לכולם

כל הזכויות שמורות למחברת

ניתן לצלם או להעתיק חלקים מן הספר שלא למטרות רווח

כתובת המחברת: ר. סופר, בית שערים, 7 ירושלים

טל. 02-6535470 ; 0549144980

הדפסה ראשונה: תשנ"ב

הדפסה שניה מתוקנת, מנוקדת ומורחבת: תשס"ח

הדפסה שלישית: תשע"ה

וַיְחִי

בְּרַכַּת יוֹסֵף. בָּאוּר "יוֹסֵף הוֹדָה בְּאֶרְצוֹ"

שְׁלוֹם, יְלָדִים חֲבִיבִים,

לְאַחַר שְׁתֵּי פְגִישׁוֹת "כְּבָדוֹת" עַד מָאד, נָנוּחַ בְּשִׁיחָה
מֵעַט קָלָה יוֹתֵר. נִפְגַּשׁ בְּשָׁנֵי עֶנְיָנִים, הַמוֹפִיעִים בְּרֹאשׁ
הַפְּרָשָׁה, וּבִסּוּפָה. הַיּוֹם, יְלָדִים, אָנוּ חוֹתְמִים אֶת חֲמֵשׁ
בְּרָאשִׁית! חוֹתְמִים בְּבִרְכָּה! יַעֲקֹב אָבִינוּ, הוּא הַמְּבָרֵךְ אֶת
בְּנָיו, בְּטָרֵם יָמוּת. שֶׁבֶט שֶׁבֶט, וּבִרְכָּתוֹ הַמִּיחָדֶת לוֹ, כְּפִי
עֲרֹכּוֹ הַמִּיחָד, כְּפִי עֶנְיָנוּ בְּחַיֵּי הָאֵמָּה וּבִנְיָנָה. זֹכְרִים? בְּכָל
אֵלָה דְּבָרֵנוּ בְּאֶרֶיכוֹת.

וְהִנֵּה, מַעֲנִין, בְּרַכָּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף "שְׁמֹנֶה" מִשָּׁל אַחִיו,
בְּכַמוּת, וְגַם בְּאִכוּת. מֶלֶךְ אַחַת שָׁבָה וְחוֹזֶרֶת בְּבִרְכָּתוֹ שֶׁל
יוֹסֵף, הַמֶּלֶךְ "בְּרִכָּה"! וְהַאִין זֹאת, מִתְקַשְּׁרִים הַדְּבָרִים
בְּצוּרָה נִפְלְאָה, לְכָל אֲשֶׁר לְמִדְּנוּ בְּשִׁבְתָּ שְׁעֵבְרָה? שְׁמָהּ
בְּרִכָּה? הַבְּרִכָּה אֵינָה מִתְחִילָה בְּנוּ, אֵינָה מִתְחִילָה מִן
הָאָדָם כָּאֵן, לְמִטָּה. בְּרִכָּה הִיא בְּרִכָּה מֵאֵת ד'. ד' - הוּא
הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. ד' מְבָרֵךְ! הוּא "מְקוֹר הַבְּרִכָּה".
וּמִבְּרַכַּת ד' עָלֵינוּ, יִשְׁנֶה בְּרִכָּה בְּמַעֲשֵׂיו כָּאֵן, לְמִטָּה.

בְּרָכָה הִיא שְׁפָעָה. אָנוּ אוֹמְרִים: "הוּא רוֹאֶה בְּרָכָה
בְּעַמְּלוֹ", אָנוּ אוֹמְרִים: צָרִיךְ אָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל כְּפִי כּוֹחַ לְמַטָּה,
וְעַל זֶה תַּחֲוִל בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם בְּרָכָה מְלַמְעָלָה. "אִישׁ שֶׁל
בְּרָכָה", פְּרוֹשׁ הַדָּבָר, שִׁישְׁנָה בּוֹ הִיכָלֶת, שֶׁמֶסְגֵּל אָדָם
כָּזֶה, לְקַלֵּט וּלְקַבֵּל אֶת הַשְׁפָּע הָאֱלֹהִי הַפּוֹנֶה מִשָּׁמַיִם
לָאָרֶץ. כְּבִיכּוֹל, כָּל אָדָם הוּא כָּלִי, וּלְפִי גִדָּל הַכָּלִי, מַעֲרָה,
יוֹצֵק ד' לְתוֹכוֹ, כְּבִיכּוֹל, 'נוֹזֵל' וְשִׁמוֹ "בְּרָכָה".

אָכֵן, יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּנִרְאָה, הוּא "כָּלִי גָדוֹל גָּדוֹל",
הַמֶּסְגֵּל לְהַכִּיל בְּתוֹכוֹ, לְקַבֵּל, שְׁפָעָה רַב, מִפְּנֵי שֶׁכָּל עֲנִיָּנוּ
בְּעוֹלָם - הוּא לְהַשְׁפִּיעַ שְׁפָעָה רַב, שְׁפָעָה שֶׁל "טוֹב חֲמִירִי". עַל
כֵּן, דּוֹמָה מְאֹד בְּרַכַּת יוֹסֵף לְבְּרַכַּת אָבִיו, יַעֲקֹב, שֶׁבִּרַךְ אוֹתוֹ
יִצְחָק אָבִינוּ, זֶה הַבְּרָכָה הַחֲמִירִית, שֶׁהִיְתָה מִיַּעֲדֶת לַעֲשׂוֹ
אֲחִיו, וְעַל כֵּן הִיא גַם מִתְאַיֶּמָה יָפָה יָפָה לְתַפְקִידוֹ שֶׁל
מֹשֶׁה בֶּן יוֹסֵף.

וְיִמָּה בְּרַכַּת יַעֲקֹב הַגְּשָׁמִית: "וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים מִטַּל
הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרַב דָּגָן וְתִירָשׁ". מִטַּל הַשָּׁמַיִם -
וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. וְאַצְלָנוּ, בְּבְרַכַּת יוֹסֵף: "בְּרַכַּת שָׁמַיִם מֵעַל
בְּרַכַּת תְּהוֹם רַבָּצֶת תַּחַת". הִנֵּה, דּוֹמוֹת מְאֹד הַבְּרָכוֹת.
יַעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת. זָכָה בְּבִכּוּרָה, זָכָה בְּבְרָכָה

הַרוֹחַנִית, הַעֲקָרִית, וְזָכָה גַם בַּבְּרָכָה הַגִּשְׁמִית. וַיּוֹסֶף בְּנוֹ,
הוא יִירָשׁ מִיַּעֲקֹב אֶת כָּח הַבְּרָכָה הַחֲמִרִי, אֶת כֹּשֶׁרוֹן הַבְּנִין
הַחֲמִרִי שֶׁל הַמְּצִיאוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁל צֶדֶק וַיֵּשֶׁר, כְּאִשֶּׁר לְמַדְנוּ.
וְכָךְ הוֹלֶכֶת לָהּ הָאֵמָה וּמִתְפַּתַּחַת בְּשָׁנֶי כַחוֹתֶיהָ אֵלֶּה,
עַד הַזְּמַן, שֶׁנִּשְׂיָא אֶחָד יִהְיֶה לְכָלֵנוּ. אֲנַחְנוּ, עִם יִשְׂרָאֵל,
אֵינָנו "בְּרִגְז" עִם הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵתוֹת אַחֲרוֹת בְּעוֹלָם.
אֲנַחְנוּ אוֹהֲבִים אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁהוא הַכֵּנָה
וּפְרוֹזְדוֹר לְעוֹלָם הַבָּא. מִפְּנֵי שֶׁהוא עוֹלָם שֶׁל מְצוּוֹת
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאִין סוֹף, מִפְּנֵי שֶׁלְרָצוֹת בְּטוֹב וּלְבַחֹר
בְּטוֹב - זֶהוּ הָאִשֶּׁר הַיּוֹתֵר עֲלִיוֹן שְׂבִיחִים! עַל כֵּן אֲנַחְנוּ,
הַדְּבָקִים בַּד' אֱלֹהֵינוּ, חַיִּים כָּלֵנוּ הַיּוֹם!

*

עַד כָּאן הַעֲנִין הָאֶחָד. וְהִנֵּה, בְּסוֹף פְּרָשְׁתֵנוּ, מִמָּשׁ
בְּסוֹפָהּ, מְצִיָּה יוֹסֶף אֶת אָחִיו, טָרָם מוֹתוֹ, בְּצוֹאָתוֹ, לְהַעֲלוֹת
אֶת עַצְמוֹתָיו לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּיוֹם שִׁיעָלוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם.
וְהִנֵּה, מִסְפָּרִים לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּגְזַר עַל מֹשֶׁה

רַבְנוּ שְׁלֵא יִכְנֹס לָאֶרֶץ, חֲלֹשָׁה דַּעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. אָמַר לְפָנָיו:
רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲצֻמוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף נִכְנְסוּ לָאֶרֶץ, וְאֲנִי אֵינִי
נִכְנֵס לָאֶרֶץ? יוֹסֵף נִקְבֵּר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאֲנִכִּי לֹא אֶזְכֶּה? וְכִי
אֲנִי פְחוּת מִיוֹסֵף? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִי שֶׁהוֹדָה
בְּאֶרְצוֹ נִקְבֵּר בְּאֶרְצוֹ וּמִי שֶׁלֹּא הוֹדָה בְּאֶרְצוֹ, אֵינוֹ נִקְבֵּר
בְּאֶרְצוֹ. כִּיצַד?

יוֹסֵף הוֹדָה בְּאֶרְצוֹ. אָמְרָה גְּבִירָתוֹ, אִשְׁתִּי פוֹטִיפָר
לְמִשְׁרֵתֶיהָ: "רְאוּ, הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֹבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ", וְיוֹסֵף,
לֹא זֹאת בְּלִבְדִּי שֶׁלֹּא כָפַר בַּדְּבָר, אֲלֵא אָמַר: "גִּנְבִי גִנְבֹתִי
מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים".

אָמְנָם מֹשֶׁה לֹא הוֹדָה בְּאֶרְצוֹ. כִּשְׁאָמְרוּ בָנוֹת יִתְרוֹ
לְאֵבִיהֶן: "אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ מִיַּד הָרוּעִים", הִיָּה מֹשֶׁה שׁוֹמֵעַ
וְשׁוֹתֵק.

אָמְנָם עַל כֵּן, יְלָדִים, אֶפְשָׁר לָנוּ לְתַמְהָ. שֶׁבָּאֵמֶת, מֶה
טַעֲנָה יֵשׁ לָנוּ עַל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ? יוֹסֵף הוֹדָה בְּמֶה שֶׁהוּא
אָמֵת. סוֹף סוֹף, יוֹסֵף נוֹלֵד בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְהוֹרֵד מִצְרַיִמָּה.
אֵךְ מֹשֶׁה, הֲלֹא נוֹלֵד בְּמִצְרַיִם וְגָדַל בְּמִצְרַיִם, וּמַעוֹלָם לֹא
הָיָה וְלֹא רָאָה אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל! וְאִם כֵּן, בְּמֶה יוֹדָה? אֵיךְ
יוֹדָה בְּאֶרְצוֹ?

אֵלָא אָמַר הָאָדָמוֹ"ר מַאוֹסְטְרוֹבְצָה דְּבַר נִפְלָא: לְלַמְדֵּנוּ,
שְׁבָאֲמַת כָּל יְהוּדֵי הוּא מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל! שָׁעָה שֶׁהוּא מוֹדֶה
בִּיהֲדוּתוֹ, מִמִּילָא הוּא מוֹדֶה בְּאַרְצוֹ! וּמִכָּאן "פֶּסֶק הַלְכָּה"
שֶׁל הַרְבֵּי מַאוֹסְטְרוֹבְצָה: כָּל יְהוּדֵי, בְּשָׁעָה שֶׁשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ
מֵהֵיכָן הוּא, וְאָפְלוּ נוֹלֵד בְּתִימָן, בְּרוּסְיָה, אוּ בִפְרִיס - לְעוֹלָם
יֹאמַר: מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אָנִי!

מִפְּנֵי שְׁבָאֲמַת, בְּעֵמֶק הַדְּבַר, כָּלֵנוּ, בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב - כָּלֵנוּ כָּלֵנוּ שְׂיָכִים "לְאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ", שְׂיָכִים
לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל! "וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד" - הֵיכָן הֵם גּוֹי
אֶחָד? - "בְּאֶרֶץ!" רַק כָּאן, בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָנוּ חַיִּים. לֹא
רַק בְּתוֹר עַם, גַּם לְכָל יָחִיד וְיָחִיד בְּפָנֵי עֲצֻמּוֹ!

וְעוֹד, כִּמָּה נִפְלָא: בְּמָקוֹם שֶׁמֶשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא זָכָה, זָכוּ
אַחֵינוּ הַמַּעֲפִילִים בְּזִמָּן הַהֶעֱפֵלָה. עַל כָּל שְׂאֵלָה שֶׁנִּשְׂאָלוּ
עַל יְדֵי שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל הַרְשָׁעִים, נִצָּטוּ לְהַשִּׁיב:
"מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל!" מֵה שְׁמָךְ? - מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל! מֵהֵיכָן בָּאתָ?
- מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל! מִנֵּין הוֹרִיךְ? - מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל!...

שְׂמָא, יְלָדִים, הִיָּה זֶה כְּמִין תִּקּוּן גָּדוֹל וְנִהְדָּר לְגַעֲרָתָם
שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָּה כָּלִפִּי מֶשֶׁה רַבֵּנוּ, עַל יְדֵי
קְדוּשַׁת-הַשֵּׁם הַנִּפְלָא שֶׁל אַחֵינוּ, פְּלִיטֵי חֶרֶב הַכּוֹסְפִים אֶל

אַרְצָם וְאֶל מוֹלְדֵתָם! כְּמוֹ שֶׁהָעֵיד רָבֵנוּ יְהוּדָה הַלֵּל בַּסּוֹף
סִפְרוֹ הַגָּדוֹל, הַ"פּוֹזְרִי": "כִּי יְרוּשָׁלַיִם אָמְנָם תִּבְנֶה כְּשִׁיכְסְפוֹ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָהּ תִּכְלִית הַכֶּסֶף, עַד שִׁיחֲוֹנְנוּ אֲבָנֶיהָ וְעַפְרָה".
שִׁבְתָּ שְׁלוֹם!

הערה להורים:

בכאן הבאנו ענין 'יוסף הודה בארצו' לענין התקון הנפלא על ידי
אחינו החלוצים. אמנם לבירור ענין 'משה לא הודה בארצו', אין
להבינו כפשוטו. ראה 'שמונה קבצים' למרן הרב קוק זצ"ל, ז, יד. וכן
בירור רבינו הרצ"י זצ"ל בספר שיחות הרצי"ה, 'אישים' בעריכת
מו"ר הרב אבינר, משה רבינו עמ' 107-108.